

Күн күбэй ийэбит

Оройуонна оскуолаҕа киириэн иннинээҕи саастаах оҕону иитэр тэрилтэ тэриллибитэ үйэлээх үбүлүүйдээх сыла бэлиэтэнэр.

Бу үтүө түгэннэ ийэбит Мандрова Татьяна Михайловна туһунан олоҕун,үлэтин сырдатар ытык иэспит.

Мандрова Татьяна Михайловна Үөһээ-Дьааңы улууһугар нэһилиэгэр, Балаҕа 1930 сыл элбэх оҕолоох ыалга төрөөбүтэ.

Аҕата Мандров Михаил Прокопьевич оҕото алта ыйыгар,ууга былдьаммыт.Ийэтэ Екатерина Николаевна эрдэ өлөн,ийэбит алта сааһыгар төгүрүк тулаайах хаалбыта. Ийэбит маннайгы кылааска сатыы сылдьан үөрэммит,ону бу оҕо тоңон өлүүһү диэн үтүө санаалаах аймаҕар Ньюкулайдаахха олорон бүтэрбитин махтана кэпсиирэ.

1938-1948с Верхоянской оскуолатыгар интернакка олорон үөрэммит.Сайынын ыалга оҕо көрөн,оттоон,үлэлээн аһын-таңаһын булуммут.Оскуоланы бүтэрэн баран куоракка парткабинетка библиотекарынан үлэтин саҕалаабыт.1949 с. Суордаахха учууталынан аныыллар.Ону Старостин Егор Иннокентьевичтыын атастаһан ийэбит Дулҕалаах сэттэ кылаастаах оскуолатыгар үлэлии кэлэр.Үс холбоһук 0-3 кылаастарга учууталынан,пионер баһаатайынан ананар.1950 сыл аҕабытын Ноговицын Василий Павловичтыын ыал буолаллар.1951 үөрэх сылыгар аҕабытын математика,ийэбитин алын кылаас учууталынан Верхоянской оскуолатыгар ыыталлар.Нөнүө сылыгар бастакы оҕолорун Павлигы ильдэ Боруулаахха бараллар.Оскуолаҕа учуутал тийбэтинэн аҕабытын математика учууталынан,ийэбитин 0-2кылаастар учууталынан,пионер баһаатайынан ыыппыттар.Онно эдэр дьон олус табыллан үлэлээбиппит,бөһүөлэк олоҕор актыыбынайдык кыттан, агитбригадалар,күрэхтэр,араас тэрээһиннэр учуутала суох ыытыллыбат этилэр диэн астына ахталлара.Танара дьиэтигэр хос ылан олортор,онно иккис уоллара Миисэ күн сирин көрбүт.Боруулах олоҕор элбэх уларыылаах 1953 сыл историята ,политиката көстөн аастаҕа.

1954 сыл Дулгалаахха эһэбит ыалдьан көһөн кэлэн, оскуолаҕа үлэтин саҕалыыр.1954-1964сылларга алын кылаас учуутала,интернат иитээччитэ, общественной соруудаҕа библиотекарь.

1964сылтан детсадка иитээччинэн 1970 сылтан 1983 диэри сэбиэдиссэйинэн үлэлиир. Оройуонна общественной методиһынан ананар.25 оҕолоох детсадтан 90 оҕолоох деткомбинат буоларын ситиһии,детсад материалнай технической базатын бөҕөргөтүү,тэрийии,кадрдары үөрэттэрийи,коллективы түмүү,сомоҕолооһун бу элбэх сыранан,тулуурунан,үлэнэн кэлэрэ саарбаҕа суох.Ийэбит үтүө майгыта,сахалыы мындыр толкуйа,үлэҕэ бэриниилээҕэ ситиһии төрдө буоллахтара.

Үлэлээбит сылларыгар,коллектив үлэҕэ ситиһиитигэр ийэбит чугас дьонугар,үлэһиттэригэр өрүү махтана саныыра.

Билигин да нэһилиэгин дьоно-сэргэтэ ийэбит аатын үтүө тылынан ытыктабылынан ахталлара олус күндү. «Дулгалаах нэһилиэгин оҕо саада», «От народных традиций к педагогической культуре» «Үйэлэргэ сүппэт өйдөбүл» 1ч., «Дулгалаах оскуолатын 75 сыла», «Большая семья» кинигэлэргэ ийэбит олоҕо,салайааччы быһыытынан үлэтэ,ситиһиитэ ахтыллар.

2013с. Мандрова Татьяна Михайловна аата Дулгалаах оҕо саадыгар инэриллибитэ. Үлэтэ олохтоох дьаьалта,партком,оройуон салалтатыттан грамоталарынан,С.А.С.С.Р. Үөрэбин министиэрстибэтиттэн грамотанан бэлиэтэммитэ. «Улэ ветерана» мэтээлинэн, «Герой Ийэ» орденынан, «Ийэҕэ Албан Аат» 1,2,3степеннээх орденнарынан наҕараадаламмыта.

Ийэбит сатабыллаах салайааччы эрэ буолбатах.Кини улахан дьиэ-кэргэн ,уон оҕо ,сэттэ уол,үс кыыс тапталлаах ийэтэ.Аҕабытын кытта тапталынан,үтүө майгынан кынаттанан,сахалыы нус- хас олохтоох ыал буолан озорбуттара. Ийэлээх аҕабыт бэйэлэрин өйдөһүүлэрин, үтүө сыһыаны ,ирдэбили сөптөөхтүк дьүөрэлиитутан ииппиттэрэ.Ийэбит олус кэпсэтинньэн,көно,сытыары сымнаҕас майгылааҕа.Сөбүлээбэтэбинэ кытаанахтык көрөрө, оччоҕо буруйбутун билинэрбит. Оҕо сааһын,аймахтарын олус

сигилии кэпсиирэ. Нууччалыы олус учугэйдик
санарар,ыллыыр,суруйар буолан нуучча тылыгар
ийэбит,математикаҕа аҕабыт көмөлөһөрө. Каникулга Хара дьиэҕэ
остуол тула олорон илиинэн пельмени биедэрэнэн онорорбут, ис
хааһыны кырбаан тоңорорбут,бу уопсай үлэбитигэр араас
кэпсээн,үһүйээн, таабырын киэһэтигэр кубулуйара. Ийэбит наһаа
минньигэс сахалыы баахыла,лэппиэскэтэ,суората билигин да
ахтабыт.Уон оҕо танаһын тигиитэ,абыраҕа баһаам элбэх түбүк
барытын ийэбит санныгар буоллаҕа.Билигин да сөҕө махтайа
көрөбүт сиедэрэй быысыпкатын,уруһуй көбүөрүн,иистэрин.

Төрөппүттэрбит ырааҕы көрөн,инники олохпутугар олук ууран
араас куораттарга, үрдүк үөрэх кыһаларыгар үөрэттэрэн
барыбытын үөрэхтээх,ситиһиилээх,олоххо бигэ тирэхтээх дьону
иитэн таһаарбыттарыгар киэн туттабыт, мунура суох махтанабыт.

Аҕабыт ийэбитигэр анаабыт хоһоонунан айхаллыбын:

Ийэ диэн –Күн сирэ!

Ийэ диэн-Дьол күнэ!

Көлүөнэни түстээччи

Күлэр үөрэр аанньалларга,

Күн күбэй аанньалларга,

Күн күбэй Ийэлэргэ

Көмүс сэргэ туруоруобун!

Ийэлэргэ тапталынан,

Ийэлэргэ Уруй-Тускул!

Ахтыыны суруйда улахан кыһа Ноговицына
Л.В.14.02.20.Дулҕалаах.б.